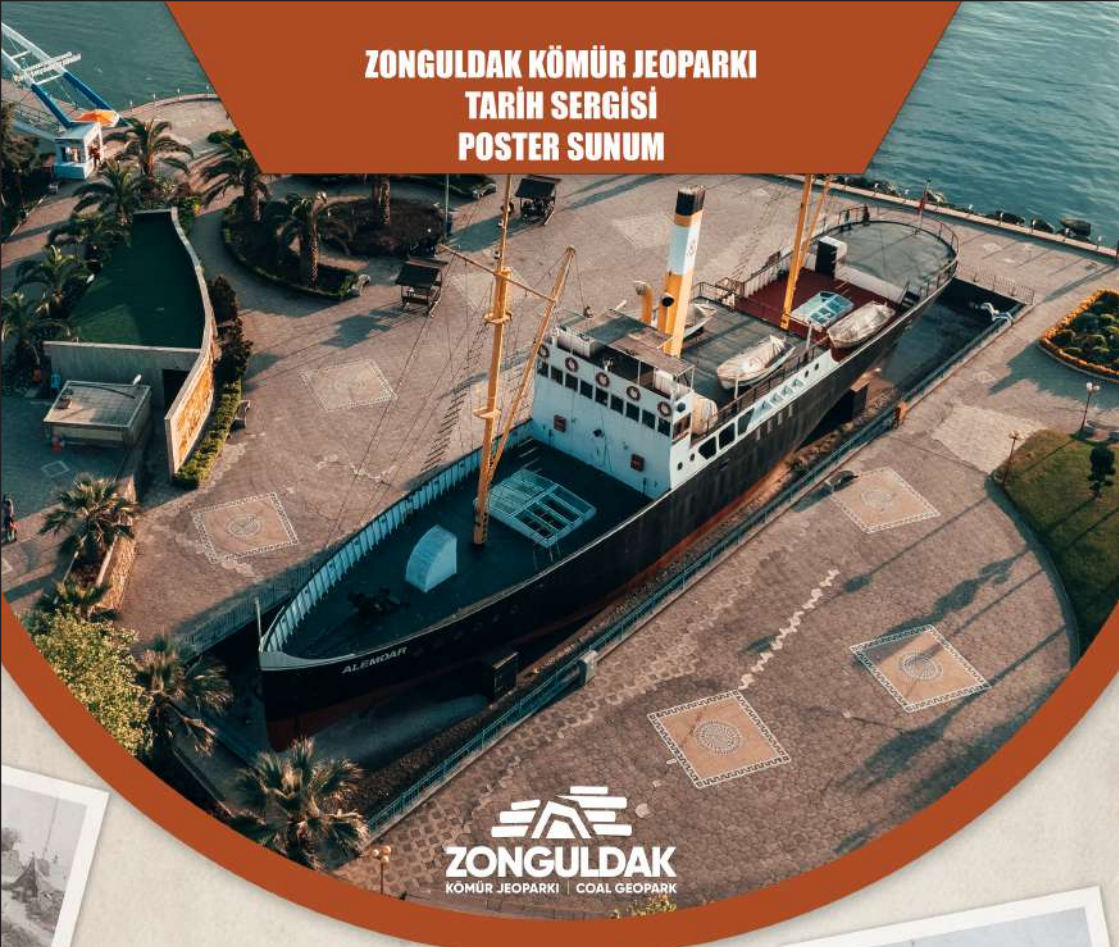

ZONGULDAK KÖMÜR JEOPARKI TARİH SERGİSİ POSTER SUNUM

ZONGULDAK
KÖMÜR JEOPARKI | COAL GEOPARK

Ekrem Murat ZAMAN

MADEN MÜHENDİSİ - YEREL TARİH ARAŞTIRMACISI

“Sadece ZONGULDAK’IN KURTULUŞU Değil;
ÜLKENİN KURTULUŞU”

Ekrem Murat ZAMAN

Maden Mühendisi - Yerel Tarih Araştırmacısı

-ÖZGEÇMİŞ-

Doğum Yeri ve Yılı:

Zonguldak - 1956

Kitapları:

Zonguldak Kömür Havzasının İki Yüzyılı
(2004)

Zonguldak'ta Maden Mühendislerinin
Örgütlülüğü (2009)

Zonguldak İnsan Mekân Zaman (2012)

Kömürün Çocukları (2013)

Amelebirliği (2014)

Zonguldak İnsan Mekân Zaman (düzeltilmiş ikinci baskı- 2022)

Tarihte Zonguldak Yerel Basını (2022)

Kitapları dışında, araştırmalarının ürünü olan; Zonguldak kömür havzasının işletmecilik tarihi ve Zonguldak kentinin tarihiyle ilgili araştırma yazıları dergi ve gazetelerde yayımlandı.

Tasarım Danışmanlığı:

Zonguldak maden müzesi (2013-2017)

21 Haziran, Zonguldak'ın Kurtuluşu

8 Mart 1919'da Fransızlar, kömür imtiyaz sahalarının güvenliğini sağlamak gerekçesiyle Zonguldak'a asker çıkardılar. Zonguldak'ı kontrolleri altında bulundurmak için şehrin giriş ve çıkışıyla Yayla, Üzülmöz, Çaydamar, Kozlu ve Gelik'te kontrol noktaları kurdular.

8 Haziran 1920'de de Ereğli'ye asker çıkardılarsa da 18 Haziran 1920'de çekilmek zorunda kaldılar.

Anadolu'da başlatılan 'Ulusal Özgürlük ve Bağımsızlık Eylemi' Fransa ile Türkiye'yi anlaşmaya yöneltir.

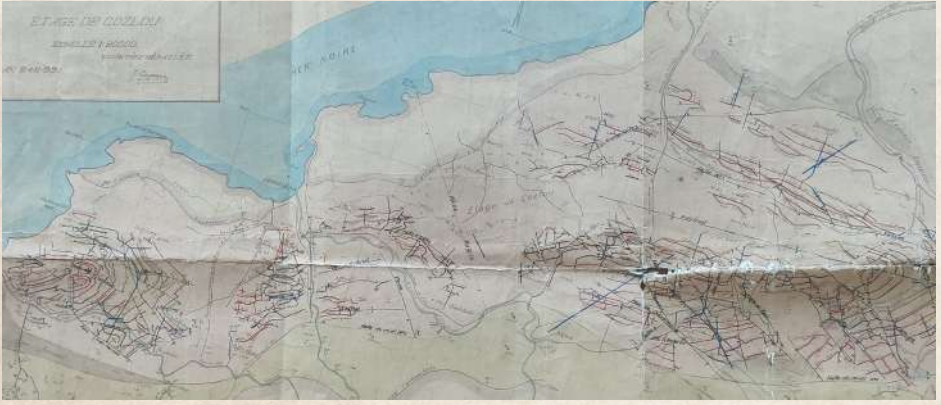
Alemdar vakası sonrasında başlayan yakınlaşmayla Ankara Antlaşmasının temellerinin atılmasına yol açtı. Fransa ile TBMM Hükümeti arasında, 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması imzalanmadan önce Fransız kuvvetleri Zonguldak'tan, 21 Haziran 1921 tarihinde ayrıldılar.

Fransız işgaline karşı direniş ve Millî Mücadele'ye bağlılık değildi sadece Zonguldak'ın yaptığı... En çok şehit veren ikinci vilayet olmakla da öne çıkıyordu Zonguldak. Hem istiklal; hem kömür için.

21 Haziran 1921 tarihi Sadece ZONGULDAK'IN KURTULUŞU değil; ÜLKENİN KURTULUŞUYDU.

Zonguldak çarşı maden müdürlüğü önünde çeşme başında Fransız askeri. (Yüksel Yıldırım Arş.)

Kozlu Katı Fransız planı

Acılık 1910

Anılarda Zonguldak, SOH Sanayi Tesisleri

Asma- Gelik havai Hat (1910)

Gelik Fransız sosyal ve sanayi tesisleri

Kozlu'da yeni yapılan Fransız Lavuarı

SOUVENIR DE ZONGULDAK.
Karaada Fabrikasının 2'nci No.lu Lavuarının açılışından.
(Karadeniz 1907)

Osmanlı Ereğli Şirketi, 2 nolu Lavuarın açılışından.
(Karadeniz 1907)

Osmanlı Ereğli Şirketi, Briket tesisi ve depo. (1910)

Osmanlı Ereğli Şirketi, Karadeniz'in görünümü. (1910)

Plato (Yayla) Fransız evleri (1910)

Zonguldak Büyük Çarşısı (Ulu Cami Önü), 1910

Zonguldak Fabrika Bölgesi (1910)

Port de Zongouldak.

Salut de Zongouldak.

İTALYAN KOZLU 17 lavuarı

Kandilli 17 OCAKLARI

KOZLU VE KANDILLİ'de İtalyanlar tarafından işletilen 17 adet ruhsat, SARICAZADE RAGIP Paşa'ya aitti.

ZONGULDAK, BEYAZ ZABİTLER İDARESİNDEKİ SİYAHİ YABANCI ASKERLERİN ÇİVİLİ PAPUÇLARIYLA ÇİĞNENİYORDU.

ZONGULDAK LİMANINDA YABANCI HARP GEMİLERİNİN DUMANLARI TÜTÜYÖRÜDÜ.

PARTE A REMPLIR PAR LE CORPS.

Nom: **BAKARY.**
Prénoms: **DEMBELE** BTS
Grade: *Tirailleur de 2ème classe*
Corps: *195ème Bataillon de Tirailleurs*
N°: *1355* au Corps. — *classe 18ème C.*
Matricule: *1355* au Recrutement de *Ségou*
Mort pour la France le: *4 avril 1919*
à: *Zonguldak (Cote d'Ivoire)*
Genre de mort: *suites de blessures de guerre*

Né le: *9 Jan* Département: *Boudou*
Arr. municipal (n° Paris et Lyon), à déduire sur et N°: *ville de Ségou*
a: *inscrite à Ségou*

Jugement rendu le: *24 décembre 1918*
par le Tribunal de: *la ville de Ségou*
noté au jugement transcrit le: *7 janvier 1919*
à: *Ségou* (Signature: *Boudou*)

N° du registre d'état civil: *534-708-1921. 120434.*

Bakary Dembéle, Doğum tarihi: 1887, Yeri: Ségou (Mali),

Ölüm Tarihi: 4/04/1919, Yeri: Zonguldak

Seck Amadou (dogum tarihi 1892-Sanoute (Senegal)

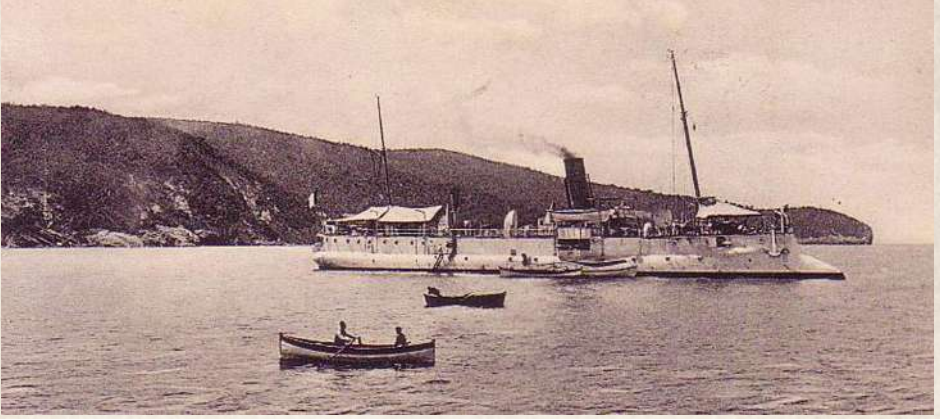
Ölüm Tarihi: 15/06/1919, Yeri: Zonguldak, tabutu n°: 2577,

Zeitenlik Askeri Mezarlığı (Selanik, Yunanistan)

(Erol Bostancı Arş.)

Fransız Gelik bölgesi komutan martin karargâh önünde.

(Yüksel Yıldırım Arş.)

Fransız zırhlısı (Le Vautour) liman dışında demirli (Yüksel Yıldırım Arş.).

Kömür ocaklarını korumak gerekçesiyle 8 Mart 1919'da Zonguldak'a asker çıkaran Fransızlar, şehrin giriş ve çıkışını ile liman ve Yayla'daki yönetim merkezini kontrolleri altına aldılar. Kozlu, Çaydamar, Üzülmez ve Gelik'te karakollar kurdular.

İtalyanlar, Zonguldak'taki menfaatlerini korumak üzere yöreye 3 Temmuz 1920'de bir teğmen komutasında 10'dan fazla asker gönderdiler. Fransızlar, 8 Haziran 1920'de de Ereğli'ye asker çıkardılarsa da 18 Haziran 1920'de çekilmek zorunda kaldılar. 1920 yılı temmuz ayından sonra Zonguldak'taki güçlerini denizyoluyla takviye ettiler. Kozlu ve Kilimli' deki karakollarını takviye ettiler, Çaydamar ve Üzülmez' de tahkimat yaptılar, başta Fener Mahallesi olmak üzere bütün işletme bölgelerini tel örgüyle çevirdiler.

Bağlık tepesinin doğusundaki vadide karargâh kuran Fransız işgal kuvvetleri, 7.5'lik top lar ve mitralyözlerle çevredeki tepelere ve kritik noktalara yerleştiler.

Alemdar'ın şehidi Lostromo Recep Reis			
Savaş	İSTİKLAL SAVAĞI	Sınıf	---
Çephe	---	Rütbe	---
Kaynat	0	Doğum Yılı	0
Ölüm	0	Ölüm Tarihi	07 01 1922
Kolordu	0	Ölüm Yeri	ALEMDAR (I) GD-HEİ
Firca	0	Askerlik Subesi	---
Alay	0	Özel birim	CIVIL LOSTROMO
Tabur	0	İl	TULİZ
Bölük	0	Üçe	---
Lokaj	---	Bucak	---
Baba Adı	---	Köy	---
Adı	RECEP REİS		

Kaynak:MSB Arşiv Müdürlüğü "Şehitlerimiz",5.cilt,s.276-277,Lodumlu-Ankara

ALEMDAR

Gelik- Fransız komutan martin albümü
(Yüksel Yıldırım Arş.)

Fransız Direktörlük önünde Fransız komutan kumsalda.
(Yüksel Yıldırım Arş.)

Zonguldak iskele meydanında rahibe.
(Yüksel Yıldırım Arş.)

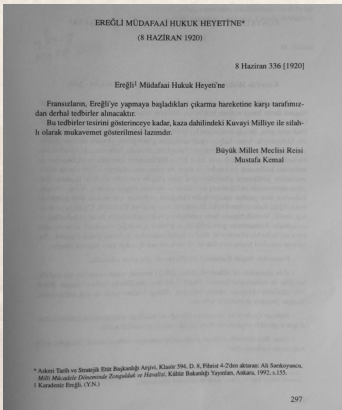
Zonguldak çarşu maden müdürlüğü önünde çeşme başında Fransız askeri. (Yüksel Yıldırım Arş.)

Fransız askerleri Çatalağzı sahilinde. (Yüksel Yıldırım Arş.)

Gelik tepelerinde Fransız mevzileri (Yüksel Yıldırım Arş.)

Zonguldak kazası İtilaf Devletleri için tam bir ikmal limanı durumundaydı. Donanmaları için gerekli yakıtı temin etmek ve bu enerji kaynağını kontrolleri altında tutmak amacıyla Mondros Mütarekesi hükümlerine aykırı olarak kömür işlerine el atmışlardı.

20 Şubat 1919'da İngiliz , Fransız ve İtalyan temsilcilerden oluşan 'İtilaf Devletleri Kömür Komisyonu' oluşturulmuştu. Böylece Almanların denetiminde olan "Harb Kömür Merkezi" kaldırılmıştı.

İtalya donanması ve 'Kömür Komisyonun' adına, Kozlu'daki kömür işlerini kontrol etmek yetkisi de İtalya Bahriye üsteğmeni Kaponi'ye aitti.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GİZLİ OTURUMUNDA KONUŞMA

DAHİLİ AHVAL HAKKINDA*

(3 TEMMUZ 1920)

dar Hendek'ten ayrılamamıştır.

Efendiler doğuda bir 11. Fırka'mız vardı; Yunan cephesi için hazırlamıştık. Fakat fırka Bolu isyanı için, isyanı bastırmak üzere sevk olundu ve Bolu isyanının yatıştırılmış olduğunu hepimiz gördükten sonra, o fırkayı oradan ayrılmaktan alıkoyan ikinci bir sebep çıkmıştır: Fransızlar Zonguldak'ı işgal etti ve oradaki halk heyecana geldi ve bu da bir sebep oldu.

Dolayısıyla görüyorsunuz: Bursa'da bir Adanazarı'nda iki Hendek'te bir yani

ATATÜRK'ÜN BÜTÜN ESERLERİ cilt:8, 1920

İşgal müfrezesi kendi emniyetini temin için Zonguldak güney kısmını tel örgüsü ile çevirmiş ve tahkim etmişti.. Bartın, Devrek, Çaycuma, Bolu, Gerece, Ereğli ve hattâ daha içerlerden, Ankara'dan gelenlerin kasabaya girmesi için iki kapı tesis etmişlerdi. O sırada Anadolu'daki memurların ve halkın çoğu kalpak giymiş ve fesi atmıştı. Fransızlar hariçten Zonguldak'a kalpakla gelenlerden kuşkuluyor ve bunları geri çevirmek istiyorlardı, bu meydana Jandarmalardan da çekiniyorlardı. Çünkü; kalpak ilk sırada millicilerin sembolü gibiydi.. Hükümetce işgal kumandanı nezdinde şiddetli protesto yapılarak bu müma- neatin önüne geçildi.

Bir kaç sıra tel örgüsü ve tahkimata rağmen bu kapılardan öyle gidiş, gelişler ve hareketler oldu ki, farkına bi-

Zonguldak Havalisi Komutanı

Remzi BERKMAN'ın Hatıraları.

Alemdar Davası

Zonguldak'ta Telgraf Telleri

Ankara'dan bir telgraf alan Kastamonu Valisi, "Kastamonu ve Bolu Havalisi Komutanı" Muhittin Paşa'ya olayı çözmeye görevini bırakan bir telgraf çekmişti.

Muhittin Paşa, görüşmeleri yürütmek için tam yetkiye sahip olduğunu mutasarrıf Nusret Bey'e telgrafla bildirdi.

Fransız Arşivinde ALEMDAR Anlaşması

Zonguldak Mutasarrıfı (Nusret Ertuğrul), Tuğamiral DUMESNIL ile görüşmeyi kabul eder; Röportaj 2 Şubat 1921'de, saat 16:00'da Lt. Conlonel'de gerçekleşti. Aşağıdaki çözüme yol açar:

1. *les prisonniers nous serant rendus immediatement;*

Mahkumlar derhal bize iade edilecektir;

2. *le mutessarif manifeste des regrets de l'incident, incident ayant cause la mort de marins français tombes en faisant leur devoir;*

Mutasarrıf, görevlerini yaparken düşen Fransız denizcilerin ölümüne neden olan olaydan üzüntü duyduğunu ifade eder;

3. *l'Alemdar restera a Heraclee jusqu'a ce qu'il ait ete statue sur sor sort par le Haut-Commissariat a Constantinople.*

Alemdar, kaderi Konstantinopolis'teki Yüksek Komisyon tarafından belirlenene kadar Ereğli'de kalacak.

Anadolu'da başlatılan 'Ulusal Özgürlük ve Bağımsızlık Eylemi' Fransa ile Türkiye'yi anlaşmaya yöneltir.

Fransa ile TBMM Hükümeti arasında, 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması imzalanmadan önce Fransız kuvvetleri (8 Mart 1919 tarihinde asker çıkardıkları) Zonguldak'tan, 21 Haziran 1921 tarihinde ayrılırlar.

Yunan gemilerinin Ereğli'yi ve ardından İnebolu'yu bombalaması üzerine TBMM Hükümeti, 12 Temmuz 1921'den itibaren Karadeniz kıyılarını savaş alanı olarak ilan etti.

Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk İli Zonguldak

20 Nisan 1920'de "Bu telgrafı aldığınız dakikadan itibaren Kastamonu Vilayetine bağlısınız." emri verildi ve Zonguldak, Bolu'dan ayırarak Kastamonu Vilayetine bağlandı.

14 Mayıs 1920'de Zonguldak kazası, Büyük Millet Meclisi tarlarından mutasarrıflık yapılmasından sonra, Dâhiliye Vekâletine bildirilen 18 Haziran 1920 tarihinde İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile Zonguldak Bağımsız liva haline getirildi.

1 Kasım 1923 tarihinde bütün mutasarrıflıklar 'Vilayete' çevrildi, mutasarrıflar da 'Vali' olarak ilan edilmesinden sonra (13 Eylül 1923 Zonguldak Mutasarrıfı olarak atanan) İbrahim Paşa, 1 Kasım 1923'te Zonguldak Vilayetinin ilk valisi oldu.

Zonguldak'ta kurulan Milli İrade, 21 Haziran 1921'de sadece Zonguldak'ın kurtuluşunu değil; çağının en önemli servet kaynağının da kurtuluşunu sağlamıştı.

f @ t g zonguldakgeopark

Zonguldak Kömür Jeoparkı
sosyal medya hesaplarını takip etmeyi unutmayınız.

